

További szobrok a Kék barlangban?

A világhírű Capri-szigeti Kék-barlang csodásan kék víztükre alatt további – feltehetőleg tengeri isteneket ábrázoló – antik szobrok maradványai rejtőzhetnek, állítják olasz szakértők.

„Előzetes víz alatti vizsgálatok során ugyanis több szobortalapzatra bukkantunk: az ezeken valaha állt szobrok a barlang mélyén heverhetnek” – mondta el Rosalba Giugni, a Marevivói Környezetvédelmi Egyesület elnöke, aki a Pompeii régészeti főfelügyelőséggel együttműködve most azt készíti elő, hogy a barlang újra hajdani szépségében pompázhasson. Terveik szerint visszahelyeznék a barlangba a valaha ott állt szobrok másolatait.

A Kék-barlang (Grotta Azzurra) a Kr. u. I. században Tiberius császár (Kr. e. 42 – Kr. u. 37) kedvenc fürdőhelye, Capri szigete pedig 23 évig tartó uralkodásának utolsó tíz évében a Római Birodalom központja volt.

Búvárregészek már 1964-ben három szobrot fedeztek fel és emeltek ki a barlang fenekéről. Az egyik a tenger istenét, Neptunuszt (a görög Poszeidont) ábrázolta, a másik kettő a görög Tri-

tont (a görög mitológiában Poszeidón tengeristen fia, a tenger trombitása).

Szakértők szerint, bár a Tritón szobrok karjai hiányoznak, a vállak állásából arra lehet következtetni, hogy azok a hagyományos ábrázolásnak megfelelően nagy, csavart, tengeri csigahéjat tartottak, amelyet Tritón trombitaként fűjt; ezzel a tenger hullámain tudta felkorbácsolni vagy elcsitítani. (A „kagylón játszó szobrok” létezéséről egyébként az idősebb Plinius [Kr. u. 23 – 79] is beszámol a barlangról adott leírásában.)

A mostani vizsgálatások során eddig hét szobortalapzatat találtak, ami arra utal, hogy még legalább négy szobornak kell feküdnie a barlang homokos alján.

(Discovery News)

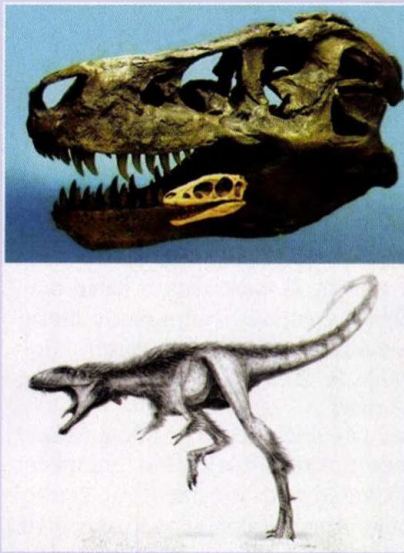
Mini T. Rex

Amerikai kutatók egy Kínában most felfedezett új dinoszauruszfajról számolnak be a *Science*-ben. A *Raptorex kriegsteini* több tíz millió évvel a félelmetes *Tyrannosaurus Rex* előtt élt, s miniatűr méreteitől eltekintve szinte tökéletes hasonmása a hatalmas ragadozónak – olyannyira, hogy a kutatók szerint annak közvetlen elődje lehetett.

A miniatűr méret persze csak viszonylagosan értendő: a 125 millió éve élt, csaknem teljesen kifejlett példány hossza így is majd 3 méter volt, ám a felnőttek tömege is mindössze kilencvened része lehetett a T. Rexének.

A mérettől eltekintve azonban a *Raptorex* legtöbb vonásában kísértetiesen emlékeztet a 90–65 millió évvel ezelőtti késő kréta időszak csúcsragadozójára: hosszú koponyája, erőteljes farka, izmos, futásra specializálódott hátsó- és rövid, markolásra alkalmas mellső végtagjai voltak. A fejében lévő nagy szaglőüregek igen fejlett szaglásról árulkodnak.

Thomas Holtz, a Marylandi Egyetem paleontológusa szerint a *Raptorex* testfelépítése azt bizonyítja, hogy a T. Rex ragadozó életmódja számára kedvező

tulajdonságok már jóval a félelmetes méretek kifejlődése előtt kialakultak.

A kutatók szerint viszonylag kis mérete ellenére a *Raptorex* is sikeres ragadozó, valóságos kis „gyilkológép” lehetett a maga idejében. A 30 millió évvel később megjelenő T. Rex megörizte ezeket a már sikeresnek bizonyuló tulajdonságokat, és lényegében csak megsokszorozta a méreteket.

(Science News)

röviden

■ AZ ÉV MADARA MEGKEZDTE

VÁNDORLÁSÁT. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület még júliusban szerelt fel nyolc kékvércsét miniatűr műholdas jeladóval, hogy a vonulásukat tanulmányozni tudják. A vetési varjával együtt az év madarának választott kékvércsek életmódjáról, vándorlásáról kevés információ állt eddig rendelkezésre – annyi volt csak biztos, hogy általában valahol Afrikában telelnék. A LIFE program keretében rájuk szerelt, mindössze 5 grammos jeladók segítségével remélhetőleg fény derül az eddig nyitva maradt kérdésekre; ráadásul a madarak útja az interneten is nyomon követhető a <http://www.kekvercse.mme.hu/hu/gmap> címen. A térképről kiderül, hogy a kékvércsek szeptember utolsó hetében elindultak szokásos gyülekezőhelyeikről, és néhányuk már át is ért Afrikába. A vándorlás azonban még csak most kezdődött – a kutatók, és az interneten nézelődők kíváncsian várják, hol és hogyan töltik a téli, hideg hónapokat ezek a szép, kisméretű sólyomfélék.

■ MÁSHOVÁ CSAPÓDIK A SZON-

DA. Október 9-én csapódik a Holdba az LCROSS (Lunar Crater Observation and Sensing Satellite) szonda – ám eltérnek a tervekől, és nem abba a kráterbe, ahová eredetileg irányították volna, hanem a Cabeus-kráterbe. A változtatás szinte az utolsó pillanatban történt, és a pár hete publikált szenzációs mérési adatok indokolják. A NASA feltűnést keltő bejelentése arról szolt, hogy égi kísérőnkön több víz lehet, mint eddig gondoltuk – a távérzékeléssel nyert adatok ugyanis több hidrogént jósolnak a felszínen, különösen a sarki régiókban, mint azt eddig gondolták. Ez a hidrogén pedig nagy valószínűséggel vízben van megkötve – de hogy ez milyen formában található meg a Hold anyagában, azt egyelőre nem tudni. Éppen ezért lesz fontos az LCROSS becsapódása: a felverődő por és törmelék szinképelemzésével remélhetőleg erre is fény derül majd.

■ FOGYNAK A GLECCSEREK AZ

ANDOKBAN. A tudósok szerint az elmúlt évtizedekben jelentős mértékben csökkent a dél-amerikai magashegységben a jég mennyisége. Van olyan gleccser, amelyik teljesen eltűnt, akad olyan, amelyik csak kisebb részben veszítette el a tömegét; a kutatók szerint azonban mindegyikre jellemző, hogy évente egy métert vékonyodnak. A mérések azt mutatják, hogy a globális felmelegedés 4000 méter felett erősebb; nem csoda tehát, hogy az Andok jégárai igen nagy veszélynek vannak kitéve. Erre pedig már csak azért is oda kell figyelni, mert ez a folyamat kihat a térség vízkészletére is.